

■ ■ ■ Mange amerikanske bedrifter gjør det bra, men de venter med nyansettelser fordi de er bekymret for økonomien. Og uten nyansettelser blir det ingen bedring i amerikansk økonomi.

Ond sirkel i USA

ØKONOMI
HILDE C.
BJØRNLAND

Mer enn 46 millioner amerikanere lever under fattigdomsgrensen, det vil si en inntekt på knappe 65.000 kroner i året per person, viser nye tall fra USAs inntektsstatistikk. Dette er den største andelen amerikanere i nød som har vært registrert siden 1993.

Tallet er høyt, men burde ikke være overraskende gitt den dårlige tilstanden i USAs økonomi. Mer enn 14 millioner amerikanere er registrert som arbeidsledige. I tillegg til disse kommer flere millioner som har gitt opp å søke jobb, og som lever fra dag til dag på knappe offentlige stønader.

Inntektsstatistikken viser også en annen dystre side av USA. Medianinntekten til middelklassen har falt med mer enn syv prosent i faste priser siden 1999. Med andre ord, justert for inflasjon har en typisk husholdning syv prosent mindre å rutte med i dag enn for 12 år siden.

Sannsynligheten for at den jevne amerikaner skal kunne øke etterspørselen, er derfor ikke stor. Så har veksten i økonomien bare vokst med knappe 1,5 prosent det siste året, hvilket er langt under nivåene som trengs for å skape nye jobber. Spørsmålet blir da hvor en eventuell vekst skal komme fra.

Etter tidligere kriser har veksten i økonomien typisk startet i industrisektoren og i boligbyggebransjen. Denne gangen venter få økonomer at industrien kan drive USA ut av nedgangsperioden, og så lenge boligbyggebransjen fortsatt ligger nede, hindrer dette USAs økonomi i å komme seg på bena. For fortsatt er det for mange boliger til salg og for få kjøpere. Boblen i boligprisene som sprakk og førte til tap av hundretusener av hjem, har etterlatt et stort tilbud av brukte boliger, som hindrer etterspørselen etter nye boliger. Konsekvensen har blitt at antall solgte nye boliger har falt sammenhengende i hvert

■ **BAKTEPPE.** 46 millioner personer i USA lever under fattigdomsgrensen, slik denne uteliggeren i Fresno California. Foto: Rich Pedroncelli, Ap/Scanpix

år siden toppen i 2005.

Samtidig er det noen gode nyheter. Flere og flere bedrifter rapporterer om økt overskudd. Problemet er imidlertid at bedriftene ikke vil ansette fordi de er bekymret for at den gryende etterspørselen ikke vil

77 Pakken løser imidlertid ikke USAs mer strukturelle problemer på sikt. Sånn sett er det kun smertestillende medisin som blir foreskrevet nå

vedvare. De frykter at USAs økonomi vil få et nytt tilbakeslag. Bedriftene ser derfor an utviklingen, og utsetter investeringer og nyansettelser. Men økonomien vil ikke bedre seg dersom ikke bedriftene igjen ansetter.

Slik skapes en ond sirkel. Mot dette bakteppet har president Barack Obama lansert en ambisiøs jobbskapingsspakke

til 447 milliarder dollar. Pakken inneholder målrettede tiltak som skal bidra til at bedriftene begynner å ansette: Skattelette til bedrifter som ansetter langtidsløse eller veteraner, skattelette til husholdningene, forlenget tid man kan motta arbeidsledighetstrygd, samt økte investeringer til vedlikehold av skole og infrastruktur, for å nevne noe. Pakken skal finansieres ved å dekke smutthull i skattesystemet, samt øke skatten til rike og bedrifter.

Dersom pakken blir vedtatt, kan den bidra til å skape mer enn to millioner nye jobber de neste par årene, ifølge flere analytikere. Tallet kan diskuteres, men at planen vil bidra til jobbvekst som reduserer ledigheten, synes helt klart. Derfor burde pakken vedtas i sin helhet.

Pakken løser imidlertid ikke USAs mer strukturelle problemer på sikt. Sånn sett er det kun smertestillende medisin som blir foreskrevet nå. Håpet er selvfølgelig at når de smertestillende tiltakene ebber ut, så har økonomien bedret seg nok til å klare seg på egen hånd.

Trøsten må være at USA er i en bedre situasjon enn kriserammende Europa. Til tross for at flere av de gjeldstunge eurolandene befinner seg i en dyp nedgangskonjunktur, må de kutte kraftig i offentlige utgifter for å tilfredsstille det internasjonale pengefondets og den europeiske sentralbanks strenge låneprogrammer. Sammenlignet med Europa er USAs befolkning også relativt ung og lite beskattet. Slik sett er det rom for å dekke inn igjen noe av den økte utgiftsveksten om noen år, gjennom å øke skattene.

Det er imidlertid stor usikkerhet om president Obama får pakken vedtatt i kongressen. Frontene i amerikansk politikk er hardere enn på lenge. Forventningene til at hele pakken blir knust i det politiske spillet både mellom republikanske presidentkandidater som overgår hverandre i markeringsiver, og demokraterne, er høy.

Boikotter republikanerne pakken og USAs økonomi forverrer seg, har imidlertid president Obama allerede

svaret klart. Da er det republikanerne som hindret oppgangskonjunktoren i å få feste, og ikke den sittende presidenten som ikke bidro til å skape ny vekst.

■ *Hilde C. Bjørnland, professor, Institutt for samfunnsøkonomi ved Handelshøyskolen BI og University of California Riverside*

FLERE INNLEGG
Side 44 - 45

Innlegg
Juel og puddingbeviset

Øystein Dørum

En underskrift unna kaos

Anne-Kari Bratten

Makt og arbeidstid

Stein Evju

GJESTEKOMMENTAR - ØKONOMI

HARALD M. ANDREASSEN

ROGER BJØRNSTAD

HILDE C. BJØRNLAND

ØYSTEIN DØRUM

STEINAR JUEL

IDA WOLDEN BACHE

DN

E-post: debatt@dn.no Telefaks: 22 00 11 10
Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4500 tegn
inklusive mellomrom **Underinnlegg/replik:**
Maks 1500 tegn (ca 250 ord)
Legg ved portrettfoto

■ Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv, må produseres i henhold til Vær Varsom-plakaten.
■ Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt

stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere.
■ Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter.

Debattinnlegg honoreres ikke.
Debattansvarlig:
Vidar Ivarsen,
tlf. 22 00 10 59 – 932 56 059
debatt@dn.no